

**SBÍRKA
PRAKTICKÝCH SPISŮ BOHOSLOVNÝCH.**

VYDÁVÁ
VĚSTNÍK KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA.

POŘÁDÁ
ThC. JAN PAULY.

S povolením nejd. k. a. Ordinariatu v Praze a nejd. arcib. Ordinariatu v Č. Budějovicích.

Církevní a státní nařízení o pohřbívání mrtvých.

Napsal **J. Pauly.**

(SEPARÁT Z PRÁVNÍHO RÁDCE.)

Nákladem JANA KOTÍKA, knihkupce na Smíchově.

13-E-9

CÍRKEVNÍ A STÁTNÍ NAŘÍZENÍ

O POHŘBÍVÁNÍ MRTVÝCH.

SEPSAL

ThC. JAN PAULY,
kaplan a redaktor „Věstníku katolického duchovenstva“
na Smíchově.

V PRAZE 1902.

Tiskem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba.

Ih 83.
čís. 2355/2

Církevní a státní předpisy o pohřbívání mrtvých.

§ 1.

Kompetence farářova ve věci pohřbu.

Jako základní a první titul pravomoci pohřební jest směrodatnou se stanoviska všeobecného práva církevního tato zásada: Jus sepulturae parochiae competit eorum intuitu, qui in suo districtu vel domicilio vel quasi-domicilio obtinuerunt, nisi aut sepulturam majorum habeant aut alibi sepeliri eligerint. (C. 5. de sepult. X. III. 28.)

Dle této zásady přísluší vlastnímu faráři pohřbívati všechny ty osoby, které majíce domicil nebo quasidomicil v jeho farnosti zemřely. Výjimku od tohoto pravidla činí tyto dva případy:

1. si mortuus sepulturam majorum habet;
2. si mortuus ante suam mortem alibi sepeliri elegit.

Jestliže však někdo náhodou mimo svou osadu zemře, přísluší i v tom případě pohřební právo faráři jeho domicilia nebo quasidomicilia, ač může-li jen mrtvola bez zvláštních potíží do vlastní osady převezena býti. Neboť tím, že někdo na krátký čas ze své farnosti se vzdálil, nepřestal býti osadníkem místa, kde řádné bydliště své má.

Než, na základě právní zvyklosti anebo dle úmluvy farářů, biskupem schválené, může pozbyti vlastní farář tohoto svého práva, tak že kompetence ve příčině pohřbu přechází na faráře toho místa, kde dotyčný cizí osadník zemřel, neboť: *Canones monent attendendum esse ad consuetudines locorum. (Clem. III. c. 9.)* Odtud ona zásada: *Ubi quis moritur, ibi et sepelitur.*

Co se týče osob cizích, které svou farnost příliš vzdálenou mají, a osob, které zve právo: *vagi*, ty pohřbiti pří náleží faráři místa, v němž úmrtí se událo.

Tolik, co se týče práva církevního.

Ve příčině práva státního má se věc však jinak. V VIII. rubrice josefinského patentu štolového ze dne 27. ledna 1781 se praví: „Jestliže mrtvola do jiného než vlastního farního chrámu přinesena jest, pak dlužno povinné pohřební taxy platiti v obou farnostech.“ Dle toho jest k pohřbu ve smyslu státního zákona oprávněn vždy farář, v jehož osadě dotyčná osoba zemřela, beze všeho zřetele k tomu, či osadníkem byla.

S právem pohřebním souvisí i nárok na štolu, a to jak ve smyslu zákona církevního, tak zákona státního: (*Ubi quis moritur ibi et sepelitur et ibi stola datur.*)

Dle zákona ze dne 25. května 1868 ř. z. č. 49. III. čl. 8. by mohl katolický farář pohřbiti mrtvolu protestanta, když by byl pastorem o to požádán. Avšak církevní zákony to faráři zakazují a toliko dovolují, že by mohl dítě nekatolicky pokřtěné, které ještě 7. rok svého věku nepřekročilo, pohřbiti, když byl pastorem, který v místě není, o to požádán.

Mrtvola nemusí býti na témže místě pohřbena, kde

dotyčný zemřel. Avšak kdykoli má býti mrtvola pohřbena na hřbitově jiné farní osady, musí k tomu býti vždy zjednáno příslušné dovolení okr. hejtmanství respektive magistrátu. Toto dovolení se však jen tehdy dává, když osoba nezemřela nakažlivou nemocí. Pakliže nemoc byla nakažlivá, možno obdržeti svolení toliko až po uplynutí jednoho roku. Žádost podává se na hejtmanství a přikládá se úmrtní list osoby zemřelé.

Co se týče práva pohřebního v Praze, v Žižkově a v Karlíně, vydal knížecí arcibiskupský ordinariát toto nařízení:

I. Duchovní správcové oprávněni jsou své osadníky pohřbívatí řádem církevním a žádati pohřební poplatek štolový.

1. Duchovními správci rozumějí se tu oni duchovní, kteří pravomocí církevní zřízení jsou ke správě určitých osad nebo ústavů, tedy:

a) faráři resp. *expositi* při farách světských a správcové při farách řeholních v Praze, v Karlíně, na Žižkově;

b) duchovní ve veřejných nemocnicích a v ústavě pro choromyslné.

2. Osadníky jejich jsou katolíci, kteří duchovní správě podřízeni byli. Právním základem podřízenosti, pokud se týče příslušnosti, jest:

a) Na osadách farních či expositních řádné nebo mimořádné bydliště — *domicilium* nebo *quasidomicilium*. Po zásadách obecného práva příslušný duchovní vypadá ze svého práva: Zemře-li osadník jeho na cizí osadě a do vlastní osady nemůže býti převezen; — zemřel-li osadník sice v osadě, ale zvolil si hrob na cizí osadě nebo

v rodinné hrobce na cizí osadě. Za poměrů pražských potrvá však příslušnost duchovního správce: Byl-li zemřelý jeho osadník odvezen do patologického ústavu v cizí osadě pražské a odtud pohřeb se koná. Zásada tato nabude platnosti, až uprázdní se fara u sv. Apolináře, jejíž duchovní správce dosud pohřby z patologického ústavu v případech zmíněných vykonává. Zemřel-li osadník v sanatoři na cizí osadě a odtud pohřben býti má. Byl-li osadník zemřelý odvezen do ústřední kaple na hřbitově olšanském a odtud pohřeb se děje.

b) V ústavech právním základem podřízenosti, pokud se týče příslušnosti jest pořízení kníž. arcib. ordinariátu, jímž dotyčným duchovním míra jejich pravomoci byla vytčena.

c) S ohledem k osobám potulným — vagi — základem podřízenosti, pokud se týče příslušnosti jest místo jejich úmrtí.

d) S ohledem k osobám cizím, přivezeným, základem podřízenosti, pokud se týče příslušnosti jest místo, kde mrtvola byla uložena: Stalo-li se to v některé umrlčí komoře pražské, právo pohřební přísluší faráři, v jehož osadě komora se nalézá; stalo-li se tak v ústřední kapli olšanské, přísluší to právo duchovnímu správci olšanskému.

e) S ohledem k svěřencům arimatejského spolku také rozhoduje místo, kde mrtvola uložena: Je-li v umrlčí komoře pražské, přísluší právo pohřební duchovnímu, v jehož osadě komora se nalézá, je-li uložena v ústřední kapli olšanské, přísluší to právo duchovnímu olšanskému.

3. Příslušnost takto vyměřená opravňuje k pohřebnímu úkonu v celém rozsahu církevního obřadu, jenž v sobě drží: výkrop, průvod, zádušní služby Boží, uložení mrtvoly do hrobu na vlastním hřbitově, zápis do matriky zemřelých. Vzhledem k poměrům pražským sluší připomenouti:

a) Hřbitov olšanský jest stejným právem vlastním hřbitovem všech osad, které s pohřby sem jsou odkázány. Důsledkem této zásady jsou dotyční duchovní správci oprávněni na hřbitově olšanském nejen pohřbívati své osadníky, ale též úkony konati, jež duchovnímu správci na vlastním hřbitově konati přísluší, jako: světiti hrobky, kříže a pomníky na hrobech osadníků a podobně.

b) Na umožnění pohřbu po řádu církevním, jak výše výtčen, i tam, kdyby mimořádně ku přání příbuzných se vším obřadem z ústřední kaple olšanské dít se měl, bude dovoleno mrtvolu vnést do kaple sv. Rocha, která mimo ráz farního chrámu spolu má též povahu kaple hřbitovní. Aby však tím netrpěla jiná zaručená práva, mohl by takový mimořádný pohřeb dít se jen za následujících podmínek, předpokládajíc, že z ohledů zdravotních není námitek: Třeba dohodnouti se s duchovním správcem olšanským, jehož právem a povinností bdíti nad tím, by olšanské farní služby Boží a chrámový řád v kapli svatého Rocha pohřbem nebyl porušen. Mimo poplatek, jenž přísluší farnímu chrámu Páně zemřelého osadníka, sluší též kapli sv. Rocha do záduší z pohřbu dáti jistý poplatek.

c) Pokud potrvá pohřbívání z patologického ústavu v právu faráře u sv. Apolináře, jest týž povinen po na-

řízení kníž. arcib. konsistoře ze dne 18. listopadu 1894 dbale oznamovati případy pohřební duchovním správcům, jichž osadník z ústavu byl pohřben.

d) Až uprázdni se fara u sv. Apolináře, stane se vhodné opatření v příčině úmrtních matrik v ústavech, jichž duchovní oprávnění jsou k pohřbívání.

4. Nebude-li s to příslušný duchovní správce, aby pohřeb vykonal sám, bude jeho právem i povinností, aby zjednal si zástupce. V příčině tohoto zastupování připomíná se:

a) Zástupcem duchovního správce po právu jest v první řadě jeho kaplan.

b) Nemá-li kaplana aneb týž ze závažné příčiny nemůže pohřeb vykonal, opatří si duchovní správce jiného zástupce, jímž může býti též někdo z farního duchovenstva olšanského.

c) Kniž. arcib. ordinariát vyhrazuje si, uvidí-li svým časem toho potřebu, učiniti vhodná opatření, aby na hřbitově olšanském zřízení byl zvláštní duchovní k zastupování příslušných duchovních správců v pohřbívání.

5. Příslušný duchovní správce má nárok na zákonitý pohřební poplatek štolový.

a) Výška poplatku řídí se poměry místními a, pokud schváleny byly, též sazbami pohřebních ústavů.

b) Z poplatku tohoto duchovní správce povinen bude odměniti svého zástupce. Určiti výšku odměny jest věcí soukromoprávní a předmětem vzájemné dohody.

c) Práva k poplatku pohřebnímu nemá duchovní správce z pohřbu: osob, které po zákonu za chudé míti

jest — osadníka vlastního, jenž v cizině zemřel a tam pohřben byl, — osadníka cizího, jenž na jeho osadě zemřel a odtud převezen byl. Tím však neruší se v právní zvyklosti založený nárok na poplatek za propuštění mrtvoly ani nárok na odměnu za zvláštní službu, již snad bylo žádáno.

6. Příslušností duchovního správce vytčena též příslušnost dotyčných chrámových zřízenců, jichž přísluhy k pohřbu potřebí.

II. Pořízení toto vejde v moc práva dnem 15. ledna r. 1901.

III. Kniž. arcib. ordinariátu přísluší a vyhrazeno jest znova poříditi o pohřebním právu duchovenstva v Praze a předměstích, kdyby v budoucnu nastala toho potřeba.

Z kníž. arcibisk. ordinariátu v Praze, dne 1. ledna r. 1901.

† Leo, arcibiskup.

§ 2.

Kdo má právo na církevní pohřeb a kdo jest z toho práva vyloučen?

Quicumque fide et opere membrum Ecclesiae se exhibuit et in communione ejus defunctus est, christianae sepulturae honorem et beneficium jure meritoque sibi vindicat. Ideo nunquam neque sub ullo praetextu e. gr. non solutae stolae funeralis, sacram sepulturam differre aut prorsus denegare quisquam curatorum audeat. (*Conc. prag.*)

Pohřeb zemřelého křesťana jest obecnou záležitostí církevní a nikoli soukromou věcí rodiny.

Na církevní pohřeb mají právo všichni ti, kteří v obcování křesťansko-katolickém zemřeli, ne však ti, kteří za živa v tomto obcování nebyli aneb svou vinou byli z něho vyloučeni.

Římský rituál odepírá církevní pohřeb:

1. Pohanům, židům a všem nevěřícím;
2. kacířům a jejich příznivcům (protestantům, starokatolíkům a p);
3. odpadlíkům od křesťanské víry (bezkonfesišní);
4. rozkolníkům a kdo veřejně dáni byli do veliké klatby;
5. těm, kterým zakázáno jest účastenství v bohoslužbě (nominatim interdicti) a kteří přebývají na místě kde služby Boží jsou zastaveny;
6. kteří sami se usmrtili ze zoufalosti aneb z hněvu, když před smrtí, po skutku kajicnost neprojevili;
7. kteří zemřeli v souboji, třeba by lítost před smrt projevili;
8. zřejmým a vůbec známým hříšníkům, když bez pokání zemřeli.

Pozn. Za zřejmé a známé hříšníky pokládají se ti, kteří trvale vnějších, zřejmých a obecně známých těžkých hříchů se dopouštěli a v tomto stavu bez kajicnosti zemřeli, jako: rouhači, lichváři, nevěstky, cizoložníci, svobodní zednáři, civilní manželé . . .

9. Těm, o kterých jest vůbec známo, že ani jednou za rok svátosti pokání a sv. přijímání v čas velikonoční nepřijímali a bez znamení lítosti zemřeli.

Pozn. 1. Není-li o někom obecně známo, že povinnost velikonoční neplnil, nepozbývá práva na církevní pohřeb.

Pozn. 2. Kdyby nemocný na smrtelné loži sv. svátosti zamítl a když by se to stalo bez svědků, takže to povědomo není, tomu povolití se má církevní pohřeb, poněvadž povoláním kněze povstalo mínění, že dotyčný zemřel v kajicnosti.

10. Dětem, beze křtu zemřelým.

Pozn. Dítka tyto a dítka rodičů křesťanských mrtvě rozené pohřbívají se na odlehle části hřbitova ve vsi tichosti.

Kdo se dopustil nějakého hříchu, na nějž jest dána klatba, avšak řádným církevním soudem nebyl za vyloučeného prohlášen, ten nepozbývá práva na církevní pohřeb.

Kdo by přikazoval aneb nutil kněze, aby zřejmého kacíře aneb toho, kdo byl nominatim excommunicatus aneb interdictus, pohřbil, upadá v klatbu, a kdo by vědomě a dobrovolně takového člověka pohřbil, upadá v interdikt, papeži vyhrazený.

O pohřbu civilních manželů předpisuje instrukce episkopátu českého ze dne 3. června 1868 toto: Pohřbu církevního mohou civilní manželé dojít, jestli kajicně zemřeli. Kajicnost, pokud poměry dovolují, jsou povinni před svědky vyjádřiti a dané pohoršení dle možnosti napraviti. Kdyby třeba bylo, přednese duchovní správce důvody, pro které se církevní pohřeb povoluje, před pohřbem buď s kazatelny aneb u hrobu aneb v domě. Musí-li býti obřady církevní odepřeny, náleží sice strpěti, aby civilní manželé na hřbitově pochováni byli, ale kněz neprovází mrtvolu, ani mše sv. za ně jménem církve neobětuje.

Kdykoli tuto ve všech uvedených případech není nade vši pochybnost jisto, že pohřeb odepřítí se má, nechť obrátí se duchovní správce s dotazem na konsistoř, když čas stačí, nestačí-li čas, nechť poradí se s knězem zkušenějším. V záležitostech těchto, poněvadž jsou velice choulostivé, bude duchovní správce jednati se vši možnou obezřetností a s ohledem na zásadu: odia sunt restringenda.

Kdykoli se církevní pohřeb odepře, neprovází kněz mrtvolu jménem církve v liturgickém rouchu, ani obřadů sv. nekoná ani církevní půdy hřbitova ani zvonů nepropůjčuje. Spolupůsobení zpěváků chorových, kostelníkův a ministrantů též jest zakázáno. Že v tomto případě žádného štolového poplatku žádati není možno, rozumí se samo sebou.

Pozn. Když nelze zjistiti náboženské vyznání člověka neznámého, jehož mrtvola byla nalezena, budiž pohřben na prostoře, pro katolíky určené, vyjímaje případ, že by dokázáno bylo, že buď sebevraždou příčtetnou aneb v souboji zemřel.

Výtah vyhlášky c. k. místodržitelství českého ze dne 1. července 1894. č. 58897. o prohlídce mrtvol.

1. Ku prohlídce mrtvých ustanovení jsou lékaři obecní a obvodní podle zákona ze dne 23. února 1888 z. z. č. 9.; jest tedy třeba, aby oni u příslušných správců duchovních každého vyznání, jakož i u všech obcí byli ohlášení.

Oni vydávají o svém nálezu, vykonavše prohlídku, lístek ohledací a vedou protokoly o prohlídce mrtvých zvláště pro každou obec.

2. Prohlídku konají jen lékaři neb ranlékaři.

4. Jsou-li některé osady v jistých dobách na čas nepřístupny, anebo roznemůže-li se lékař mrtvoly ohledávající, aneb zemře-li a není-li vůbec možno, aby ho hned jiný lékař zastupoval, může se svěřiti prohlídka mrtvých výjimkou, a to na tak dlouho, až překážka přestane, aneb až ustanoven bude jiný lékař nebo ranlékař, se svolením politického úřadu starostovi, obecnímu radnímu anebo jinému způsobilému, věrohodnému zástupci, který příslušným lékařem poučen byl; na něho pak náleží, aby zvláštní protokol o prohlídce mrtvých vedl, dokonale znal a šetřil příslušná ustanovení.

K tomu účelu obdrží od politického úřadu výtisk návodu pro ohledače mrtvol.

Lístky úmrtní od něho vydané musí starosta obce nebo zástupce jeho podepsati; pak se dodají obvodnímu neb obecnímu lékaři, aby je potvrdil.

Zemře-li novorozené nemanželské dítě, anebo nastane-li smrt náhle, za okolností podezřelých anebo po nemocech nakažlivých, poznamená ustanovený zástupce ohledače mrtvých zevrubně bližší okolnosti na lístku úmrtním a postará se, aby lístek tento, byv osvědčen od obecního starosty, bez odkladu dodán byl příslušnému lékaři obvodnímu na vědomí a potvrzení.

5. Obvodní a obecní lékaři prohlížejí mrtvoly v obcích jim vykázaných zdarma.

6. Povinnosti ohledačů mrtvých jsou ve zvláštním poučení vyznačeny. Aby se však ohledači mrtvých poučením tímto, jak náleží, řídili, nařizuje se:

a) úřadům a duchovním správcům, aby na vlastní

zodpovídání toho dbali, aby prohlídka konala se dle předpisů, a aby opominutí těchto bez trestů nezůstala.

b). Když ohledač mrtvých v čas, kdy prohlídku mrtvých konati má, nejsa ani nemocen ani za příčinou prokázaných neodkladných výkonů svého lékařského povolání vzdálen, opomene konati prohlídku osobně, nebo udá-li vědomě čas úmrtí nesprávně, a tím pohřbení způsobí dříve, než připouští zákon, propadá trestu.

7. Aby však ohledač mrtvých byl s to řádně plnit své povinnosti a vyhověti úplna rozličným důležitým účelům prohlídky mrtvých, třeba především, aby, jakmile kdo zemře, aneb jakmile se nějaká mrtvola nalezne nebo dítě mrtvé narodí, příbuzní anebo ti, kdož mrtvolu nejdříve naleznou, případ ihned oznámili starostovi obce nebo úřadu bezpečnosti, a aby příslušný ohledač mrtvých o tom byl zpraven.

Kdyby příbuzní neb osoby, které dle toho, co svrchu praveno, jsou povinny tak učiniti, toho opomenuly, anebo kdyby jich nebylo, náleží starostovi obce, aby sám postaral se o povolání ohledače mrtvých.

8. Léčil-li nemocného po čas nemoci lékař, jest povinen vydati léčebný lístek, ve kterém pojmenována jest správně poslední nemoc. Tento lístek léčební doručí se ohledači mrtvých.

Kdyby v lístku léčebném byla udání vědomě nesprávná, propadá ten, který lístek vystavil, trestu

9. Dokud ohledač nepřijde, má zůstat mrtvola, co možno netknuta a beze změny na témže místě a v téže poloze, ve které osoba zesnula anebo nalezena byla.

Ohledně mrtvých má se udati doba smrti svědomitě a určitě.

13. Žádný duchovní správce bez rozdílu vyznání nesmí mrtvolu pohřbiti dříve, dokud neobdrží od ustanoveného ohledače mrtvých anebo bylo-li vykonáno kromě obyčejného ohledání mrtvoly také soudní ohledání, od lékaře soudního lístek ohledací a nesmí připustiti pohřbení těla dříve, nežli uplyne lhůta ustanovená v lístku ohledacím.

Kdo proti tomu jedná, propadne peněžité pokutě ve prospěch místního fondu chudých.

14. Ohledací lístek, jejž ohledač zanechá na místě, kde ohledání konal, musí příslušným starostou obce nebo zástupcem jeho býti podepsán a pak příslušnému duchovnímu správci odevzdán; tento musí jej zanésti do seznamu zemřelých.

Oznámení ohledače mrtvých, ve kterém vytčena jest potřeba pitvání soudního aneb zdravotně policejního, má starosta ihned zaslati v prvním případě příslušnému soudu, ve druhém však příslušnému hejtmanství okresnímu.

§ 3.

Vystavení mrtvoly v kostele.

Církevní předpisy si přejí, aby tělo katolického křesťana v chrámě bylo vykropeno a odtud na hřbitov k pohřbení vyneseno.

Zákonodárství státní vystavení mrtvoly v kostele dovoluje, (*Výn. c. k. min. vnitra ze dne 27. května 1887 č. 3664*) avšak nepřipouští, aby mrtvola do kostela byla dána den před pohřbem, takže by přes noc v kostele zů-

stati musila. (*Výn. c. k. min. kultu ze dne 6. února 1855 č. 1174/309.*)

Mrtvoly osob, nakažlivou nemocí zemřelých, nemohou býti pohřbeny z kostela. (*Guber. dekr. v Čechách ze dne 6. srpna 1812.*)

Za nakažlivé nemoci mezi jinými uznány jsou: neštovice, tyfus, rakovina, tuberkule a j.

Pohřeb z chrámu dovoliti, jest právem faráře a nikoli patrona aneb zádušní správy.

Poplatky za pohřeb z kostela vybírati přináleží záduší.

§ 4.

Jaké právo má farář vzhledem ke zpěvu při pohřbech.

Církevní pohřeb jest vnitřní záležitostí církevní, kterou dle 15 čl. stát. zák. ze dne 21. prosince 1867 přísluší spravovati církevním orgánům. Dle toho přiznává státní zákon faráři právo o zpěvu při pohřbech rozhodovati. Farář jest však povinen zachovávatí církevní předpisy o pohřbu. Předpisy ty obsahuje římský ritual. Proto farář musí dovoliti, aby ty obřady, které ritual cantando předpisuje, mohly býti zpívány a nemá práva tento rituelní zpěv zakázati, když strana si jej přeje, ba naopak má se o to přičiňovati, aby tento zpěv vykonáván byl, poněvadž pouhé recitování jest jako za trest ustanoveno. A proto tento zákaz by mohl dáti jen tehdy, když se jedná o pohřeb samovráha, jehož přičetnost zůstala pochybnou.

Rozhodnouti o tom, zdali při pohřbu má se zpívati nějaká mimorituelní píseň, ovšem přináleží faráři.

O tom, kdo při pohřbu zpívati má, zmiňuje se štolový patent, který toto právo přiznává řediteli choru a jemu také za to určité poplatky předpisuje, ritual přiznává mu to právo též a zve jej cantorem.

Poněvadž ředitel choru jest služebníkem chrámovým a tudíž faráři podřízen, z toho vysvitá, že farář jest nejen oprávněn, nýbrž i povinen chrániti právo ředitele choru. Chce-li tedy nějaký spolek při pohřbu zpívati, musí vždy faráře o dovolení žádati, a farář mu může dovoliti, aby při pohřbu zpíval nějakou píseň mimoliturgickou. Kdyby však příbuzní tvrdili, že není třeba při pohřbu ředitele choru a že místo něho obstará zpěv spolek anebo jiné osoby, nemusí farář toho dopustiti, ba jest povinen právo ředitele choru hájiti. Mohl by tu dovoliti, aby liturgický zpěv (responsoria libera a j.) obstaral ředitel choru a pohřební píseň přednesl spolek, anebo aby vše obstaral spolek, ale pak musí strana ředitele choru odškodniti.

§ 5.

Kdo jest oprávněn ustanoviti hodinu pohřbu a cestu, kterou se bude pohřební průvod ubíratí?

Církevní pohřeb jest vnitřní záležitostí církevní a proto dle 15. čl. státního základního zákona ze dne 21. prosince 1867 jest oprávněn farář ustanoviti hodinu pohřbu. Při tom však musí se řídití nařízením min. c. k. místodržitelství ze dne 1. července 1894 č. 58897, které zapovídá pohřbiti mrtvolu dříve, než na úmrtním lístku udáno jest. Jest totiž nařízeno dvorním dekr. ze dne 10. dubna 1787, že žádná mrtvola nesmí pohřbena býti

dříve, než uplyne 48 hodin od úmrtí. Toliko při nemocech epidemických a při přílišném rozkladu mrtvoly může lékař lhůtu tuto dle dvor. dekr. ze dne 14. srpna 1772 zkrátiti až na 24 hodin. Osmáctyřicet hodin počítá se od úmrtí až do uložení v hrob, tak že kondukt podle vzdálenosti hřbitova může započítati o 1 neb 2 hodiny dříve před ukončením 48 hodin. Mrtvolu o nějakou hodinu pohřbiti později, není výslovně zakázáno, a proto může farář bezpečně ustanoviti hodinu pohřbu na 10 hod. dopoledne, když již ráno třeba o 4 hod. předepsaných 48 hodin uplynulo, ba i když zvykem jest na jisté osadě odpůldne pohřbívati, může pohřební hodinu na odpoledne přeložiti.

Co se týče cesty, kterou pohřební průvod ubíráti se má, jest opět farář oprávněn tento směr sám ustanoviti, a to dle téhož článku výše jmenovaného zákona neboť církevní pohřeb jest vnitřní záležitostí církevní, kterou si spravují církevní orgánové samostatně. Při tom podotknouti dlužno, že v Praze jest policejní nařízení, že průvod pohřební má se ubíráti nejkratší cestou ke hřbitovu. Předpisu toho mají dbáti též spolky, které korporativně pohřbu se účastňují.

§ 6.

Zvonění při pohřbech.

Rozhodovati o tom, kdy při pohřbu zvoniti se má a kdy nemá, přísluší dotyčnému faráři a nikoli obci, třeba by zvony sama zakoupila. Rozhodující okolnost jest ta, když zvony církevně posvěceny byly. (*Rozh. c. k.*

nejv. soud. dvoru z r. 1873, nález c. k. spr. soudu ze dne 29. září 1886. Budw. 3183.)

Kdyby však obec na kommunálním hřbitově si sama zvony zakoupila a je posvětiti nedala, pak by neměl farář práva o zvonění rozhodovati.

Nížádným způsobem však nemůže býti donucen farář k tomu, aby dal zvoniti církevně posvěcenými zvony při pohřbu akatolíka; a kdyby v tomto ohledu násilným způsobem proti vůli faráře přece zvoněno bylo, jest povinen si na toto zasahování do svých práv u hejtmanství stěžovati.

§ 7.

Pohřební řeči na konfessionálním hřbitově.

Dle výnosu c. k. minist. kultu a vyučov. ze dne 7. července 1879 č. 7196 jest zakázáno řečniti jak laikům, tak i kněžím jiného vyznání na katolickém konfessionálním hřbitově.

Každý laik, který na takovém hřbitově řečniti chce musí si předem zjednati dovolení příslušného duchovního správce hřbitova.

Dle zákona ze dne 25. května 1868 ř. z. č. 49 nutno připustiti pohřbení akatolíka na konfessionálním hřbitově katolickém, když se jedná o pohřbení v rodinné hrobce (ač-li snad kontraktem, předem o hrobce uzavřeným, takový případ vyloučen nebyl) aneb když není blízko hřbitova té konfesse, k níž zemřelý přináležel. V těchto případech, praví zákon, nelze odepřítí s l u š n é h o pohřbu. Dle rozhodnutí vrchní evang. rady augsb. vyzn. ze dne

17. července 1879 patří však k slušnému pohřbu dle rituálu evangelické církve v Rakousku též pohřební řeč. Jestliže tomu tedy tak, nechť akatolický duchovní vykoná svou řeč v domě a ne na hřbitově.

Kdyby pastor přes to konati chtěl řeči na hřbitově, nebude duchovní katolický snad mezi řeči jej vyrušovatí, (bylo by to nebezpečné, poněvadž by mohl snadno přijíti do konfliktu s trestním zákonníkem) nýbrž podá proti tomu stížnost na hejtmanství. (*Form. č. 1.*)

Kdyby laik bez předcházejícího dovození faráře na hřbitově mluvil aneb docela proti zákazu tak učinil, nechť dovolává se duchovní svého práva u c. k. hejtmanství. (*Form. č. 2.*)

§ 8.

Pohřeb sebevrahů.

Výnos c. k. ministerstva vnitra ze dne 24. srpna r. 1873 č. 11627. zrušuje ministerské nařízení ze dne 7. října 1857 č. 8827., jímž vydány byly předpisy o pohřbívání sebevrahů a stanoví, že sebevrazi mají býti ve vší tichosti pohřbeni.

Tímto výnosem zůstává však právo faráře rozhodnouti o způsobu pohřbu sebevrahova nedotknutým.

Proto farář řídě se platnými předpisy církevními, vyšetří, zdali sebevražda stala se ve stavu příčetném nebo bezpříčetném.

Stala-li se sebevražda v stavu příčetnosti, nesmí farář mrtvolu vykropiti aniž dovoliti, aby bylo zvoněno. Jestliže jest hřbitov konfessionelní anebo alespoň církevně

posvěcený, má býti mrtvola pohřbena na místě odlehlém. K tomu má farář právo i se stanoviska státního práva; neboť jestliže jest hřbitov konfessionelním, rozhoduje na něm farář sám o místě pro pohřbení samovraha, jestliže kommunálním hřbitov jest a církevně posvěceným, dává toto svěcení právo faráři v tomto smyslu rozhodovati. Pakliže jest hřbitov kommunálním a nesvěceným, pak o místě pro sebevraha farář rozhodovati nemůže. Pakliže příbuzní žádají v prvých dvou případech pohřbení v řadě anebo v rodinné hrobce, má farář věc konsistoři k rozhodnutí podati. Činí-li se však přípravy ku slavnému a hlučnému pohřbu, ohrazuje se proti tomu farář připisem na c. k. hejtmanství, v němž odvolává se na výše jmenovaný výnos, dle něhož samovrazi ve vší tichosti pohřbeni býti mají. Mši sv. v tomto případě sloužití po veřejném oznámení se nedovoluje. Zůstane-li přes důkladné vyšetření věc v pochybnosti ve příčině příčetnosti, řídí se farář zásadou in dubio favendum est reo; pohřeb se dovoluje, avšak ve vší tichosti; zpěvy se nedopouštějí a ritus není cantando, nýbrž prostě recitando.

Pakliže zjištěno jest, že sebevrah dopustil se činu v bezpříčetném stavu, může farář dovoliti slavný pohřeb.

Osoby vojenské, které zemřely samovraždou, mají býti pohřbeny dle stát. práva dle § 53 služebního řádu část I. t. j. duchovní má vésti kondukt. Dle církevního práva platí ovšem i pro vojenské sebevrahy zásady výše uvedené, avšak připomenouti dlužno, že pro vojenského duchovního má tato věc nemilé následky z ohledů předpisů vojenských. (*Viz str. 23.*)

Kdyby sebevrah skončil v cizině a příbuzní by

chtěli, aby mrtvola jeho převezena byla do místa, kde příbuzní jsou anebo, kde rodinná hrobka jest, tu by předem příbuzní musili o to žádati, aby dovoleno bylo mrtvolu na žádaném místě pohřbiti. Jednalo-li by se o pohřbení do rodinné hrobky a kdyby ve smlouvě o hrobku nebylo žádné prohibitivní klausule v této příčině, mohl by ve smyslu státního práva sotva co farář namítati, třeba hřbitov konfessionelním byl; jinak ovšem by se věc měla, kdyby sebevrah měl pohřben býti ve vlastním hrobě. V tomto případě na hřbitově konfessionelním by nedovolil farář převoz, na hřbitově kommunálním, avšak církevně posvěceném, mohla by obec povolití pohřbení na místě pro sebevrahy určeném a na hřbitově čistě kommunálním, když by se o pouhé uložení mrtvoly a ne o pohřeb jednalo, by podle stát. zákonů neměl farář žádného práva do věci mluvití. Tuto jest ovšem řeč o samovrahu příčetném.

§ 9.

Pohřeb osob v souboji padlých.

Sněm Tridentuský (*sess. XXV. c. 19. de reform.*) stanoví, že křesťanský pohřeb má býti odepřen všem těm, kteří v souboji padli.

Papež Benedikt XIV. ve své konstituci „Detestabilem“ (*ze dne 13. listopadu 1752*) nařizuje, aby se za trest odepřel křesťanský pohřeb nejenom těm, kteří v souboji padli, nýbrž i těm, kteří na rány v souboji utržené mimo místo souboje zemřeli, třeba by po skutku svého hříchu litovali a svátosti před smrtí přijali.

Totéž potvrzuje list papeže Lva XIII. o souboji ze dne 12. září 1891.

§ 10.

Prohlídka a pohřeb samovrahů ve vojsku.

Okružní nařízení c. a k. říšského ministeria války ze dne 22. června 1875 od. 4., č. 1232 mezi jiným stanoví:

1. Každý sebevrah stálého vojska a námořnictva má býti dle nařízení vrchního vojenského velitelství ze dne 15. března 1856 úředně ohledán.

2. Pátrání, zdali samovražda vykonána byla ve stavu příčetném aneb nepřičetném, má se jen tehdy státi, když jest ho třeba k ocenění nároků na obstarání aneb jiných poplatků, pokud se týče pozůstalých samovraha.

3. Nemůže-li se vojensko-soudní prohlídka mrtvoly v čas státi pro vzdálenost vojenského soudu aneb pro jinou příčinu, jest povinností politického úřadu pytvu mrtvoly obstarati a zjistiti, zdali samovražda stala se v příčetném aneb nepřičetném stavu.

4. Dotyčná akta, o věci této jednající, mají býti předložena generálnému velitelství.

5. Samovrazi mají býti pohřbeni dle předpisů příslušných na hřbitově za předepsaného vojenského konduktu.

Tento kondukt však může býti dle dobrozdání velitele ve smyslu vojenských příslušných nařízení odepřen.

Církevní orgánové mohou dle svého dobrozdání církevní obřady buď odepřítí aneb je vykonati. Za tou příčinou jest oprávněn příslušný duchovní samovrahu do ohledacích listin a pytevniho dobrozdání nahlédnouti.

Jestliže odsouzenec k smrti před popravou samovraždou skončil, má se tělo jeho pohřbiti v noci bez vojenského konduktu, a to na zvláštním místě.

* * *

Jestliže někdo z vojska byl dopaden při pokusu samovraždě, má být dán pod náležitou dohlídku, v níž mají představení a duchovní laskavou domluvou a poučením na dotyčného působiti, což má trvati tak dlouho, až úplné utišení se dostaví a opakování samovraždy více nelze se obávati.

§ 11.

Pohřeb popravených.

Po vykonané popravě nesmí být nikdo k místu popravu připuštěn, pokud mrtvola není odnesena; výjimku činí toliko osoby, zákonem k tomu oprávněné. (§ 404. *Strafprocessordnung.*)

Mrtvola popraveného může být pohřbena buď úředně od osob, k tomu řízením trestním ustanovených, aneb může být vydána k pohřbení rodině popraveného, jestliže není proti tomu žádné závady.

Ať již děje se pohřbení odsouzence cestou zákona aneb soukromě od rodiny, vždy má se státi ve vší tichosti, beze vší pohřební pompy.

§ 404. trest. říz. nařizuje, aby tělo popraveného pohřbeno bylo podvečer beze vší okázalosti na místě, zvláště k tomu ustanoveném.

Tolik, pokud se týče práva světského.

Ze stanoviska práva církevního lze připustiti církevní pohřeb odsouzenců, jestliže kajicně zemřeli.

§ 12.

Pohřbívání jinověrců na konfessionelním aneb církevně posvěceném hřbitově.

Zákon ze dne 25. května 1868 ř. z. č. 49 v příčině, výše uvedené, stanoví:

Čl. 12. Žádná náboženská obec nesmí odepřítí slušného pohřbu mrtvole osoby, jejímu vyznání nepřináležející, na svém hřbitově:

1. Když se jedná o pohřbení v rodinné hrobce aneb jestliže

2. tam, kde úmrtí se událo aneb mrtvola nalezena byla, v okrsku místní obce pro příslušníky té církve aneb náboženské společnosti zemřelého ustanoveného hřbitova není.

Těž by se musilo toto pohřbení připustiti, kdyby při nakažlivé nemoci převoz mrtvoly nebyl dovolen.

Co se týče zákonů církevních, stanoví dekrét Sv. Kongr. Inquis. ze dne 30. března 1859 ve smyslu konc. praž. z r. 1860: *Similiter ex mente Sedis Apostolicae ut in sepulcris gentilicis cognatorum et affinium etiam acatholicorum corpora tumultentur.*

Konc. praž. z r. 1860 pag. III. praví: *Tumultum defunctis acatholicis, si proprium coemeterium non habent in coemeterio nostratum, loco quippe separato, toleramus.*

Kdyby mrtvola žida, epidemií zemřelého, z rozkazu c. k. hejtmanství na katolickém hřbitově pohřbena býti musila, musí duchovní správce na tom trvati, aby hrob byl vykopán na odděleném místě, a když by takového

místa nebylo, odděluje se místo rýhou, svrchní země se sbírá a po ostatním hřbitově rozhodí (exsecratio).

§ 13.

Obdukcce mrtvol.

má dle výnosu c. k. minist. vnitra ze dne 17. října 1868 č. 20476 se vykonati, když se jedná o zjištění epidemie, když zemřela osoba, jejíž příčinu smrti nemůže lékař zjištěti, při samovraždách, když se jedná o církevní pohřeb, když nutno zjistiti bezpříčinnost nutnou pro průkaz pro zaopatření vdovy a sirotkův, avšak není jí třeba, když nepřičetnost byla patrnou, když náhlá smrt nastala, která nijak k jakémusi soudnímu vyšetřování příčiny nezavdává anebo když lékař uzná, že smrt nastala cestou přirozenou.

§ 14.

Převoz a exhumace mrtvol.

I. Žádá-li se, aby mrtvola pohřbena byla na hřbitově, mimo farní osadu, na níž úmrtí se událo, jest k tomu třeba dovolení c. k. hejtmanství aneb magistrátu toho okrsku, v němž osoba zemřela. (*Výn. c. k. min. vnitra ze dne 3. května 1874.*)

Žádost (*Form. č. 3.*) o toto dovolení musí býti kolkována kolkem korunovým a musí býti doložena úmrtním listem. Když dotyčný úřad k tomu svolí, vydá nekolovaný pas průvodní.

Převoz mrtvoly při nakažlivé nemoci se obyčejně povoluje až po uplynutí jednoho roku. Zatím dlužno mrtvolu pohřbiti prozatímně v místě.

Mrtvola, která má býti převezena do vzdálenosti, kamž doprava trvá více nežli týden, musí býti balsamována. Trvá-li doprava 24 hodin, stačí dvojitá rakev, jedna kovová zaletovaná a druhá dřevěná, do níž prvá se vkládá. Tato dvojitá rakev vkládá se do bedny. Při menších vzdálenostech než 1 míle, připouští se obyčejně jednoduché zarakvení.

II. Kdykoli se mrtvola na hřbitově vykopati má za tím účelem, aby do jiného hrobu v místě samém uložena byla, což může se státi, když mrtvola prozatímně pohřbena byla a pak do rodinné hrobky, která později se staví, přenesena býti má, aneb když mrtvola z jednoho hřbitova na druhý (buď v místě ze starého hřbitova na nový, aneb mimo místo pohřební na cizí hřbitov) převezena býti má, třeba by to jen ostatky byly, jest k tomu třeba dovolení hejtmanství aneb magistrátu. Žádost podává se na hejtmanství (magistrát), kolkuje se korunovým kolkem a přikládá se úmrtní list dotyčné osoby.

O každé exhumaci má býti dotyčným c. k. okr. hejtmanstvím zpraven příslušný farář hřbitova. (*Výnos c. k. ministeria spravedl. ze dne 25. května 1889.*)

§ 15.

Spalování mrtvol.

Z dekrétu pov. sboru Inquisice ze dne 19. května 1886 vysvítá:

1. Že není dovoleno přistoupiti za člena spolku, jehož účelem jest, raziti cestu spalování mrtvol.

2. Že není dovoleno ustanoviti o své vlastní mrtvole, aby byla spálena.

Dekrét téhož sboru ze dne 15. prosince 1856 stanoví: Kdykoli se jedná o takové osoby, jichž mrtvoly ne z jejich vlastního nařízení, nýbrž z nařízení jiných spaleny býti mají, možno vykonati církevní obřady pohřební, jestliže tím veřejné pohoršení dáno nebude a to, jak v domě, tak v kostele, ne však ale až u crematoria. Aby však se veřejné pohoršení odstranilo, budíž oznámeno, že spálení se děje ne dle vůle zemřelého, nýbrž na rozkaz osob jiných.

Těm však, kteří sami o sobě ustanovili, aby jejich mrtvola po smrti byla spalena, se církevní pohřeb odpírá. Dle dekrétu ze dne 27. července 1892:

1. Nemožno sv. svátostmi umírajících posloužití těm osobám, které samy o sobě ustanovily, že po smrti mají býti spaleny, když poučeny jsou, nařízení své odvolati nechtějí.

2. Za věřící, jichž mrtvoly ne bez jejich viny spaleny byly, nesmí se veřejně oběť mše sv. konati, nýbrž možno toliko aplikaci učiniti privatim.

3. Formální součinnost ku spalování mrtvol nařízením aneb radou není dovolena.

4. Co se týče materiální součinnosti, může býti někdy připuštěna, avšak předpokládá se:

a) že na spálení se nehledí jako vyznání příslušnosti k sektě zednářů;

b) když se pranic neděje při spálení, co by samo o sobě, přímo a jedině opovrhování katolického učení a schvalování sekty značilo;

c) když není dáno na jevo, že dotyční katoličtí funkcionáři a dělníci ku práci nejsou najímáni právě pro je-

jich vyznání, jemuž by se tak opovržení působilo; než tací mají býti napomenuti, aby do takových služeb nevstupovali.

Urny s popelem mrtvol spálených možno postavití na místě posvátném jen tehdy, když spálení se nestalo z nařízení osoby mrtvé, nýbrž na rozkaz druhého a když před spálením mrtvoly pohřební obřady vykonány byly.

Proti takovému případu, jak vysvítá z rozhodnutí c. k. místodrž. ve Štyrském Hradci ze dne 1. března 1881 č. 3363 vláda ničeho nenamítá.

Urny s popelem chovatí ve vlastním příbytku jest zakázáno. (*Výn. c. k. minist. vnitra ze dne 5. října 1891 č. 20.331.*)

§ 16.

Výtržnosti při pohřbu.

§ 303. tr. zák. praví: Kdo veřejně nebo před více lidmi . . . nějakého jich (náboženských společností státem uznaných) služebníka náboženského u vykonávání obřadů bohoslužebných urazí, nebo v čas veřejného provozování náboženství tou měrou neslušně se chová, že z toho jiným vzejítí může pohoršení, dopustí se přečinu, ač není-li čin ten zločinem rušení náboženství (§ 122.) a potrestán býti má tuhým vězením od jednoho až do šesti měsíců.

Za veřejné provozování náboženství platí též každý církevní průvod pohřební. (*Výn. nejv. c. k. soud. a kas. dvora ze dne 4. dubna 1879. č. 1341*)

Pohřeb počíná ve smyslu tr. zák. exequiemi v domě mrtvoly a trvá až do té doby, kdy kněz ve hřbitovni kapli liturgická roucha odkládá a lid od hrobu se rozchází.

(*Výnos c. k. nejv. soud. a kas. dvora ze dne 4. dubna 1879 č. 1341. a ze dne 5. května 1893 č. 2926.*)

Význam „před více lidmi“ rozumí trestní zák. nejméně přítomnost dvou osob. (*Výn. ze dne 4. června 1883 č. 3748.*)

Slova „u vykonávání obřadů bohoslužebných“ nemají se rozuměti o tom okamžiku, kdy kněz ceremonie vykonává, nýbrž tím dlužno rozuměti celou dobu, kdy kněz v liturgickém rouše ze sakristie vykročí až do té doby, kdy bohoslužebná roucha odkládá. (*Plen. rozh. nejv. c. k. soud. a kas. dvora ze dne 14. července 1896 č. 8064.*)

Slova „neslušně se chová“ nelze vykládati jen o urážkách, jak je trestní zákonník uznává, nýbrž jest to každé neslušné chování, které náboženský cit účastněných uráží. (*Výn. ze dne 23. července 1885 č. 4420*) Slovem „neslušné chování“ dlužno rozuměti též neslušný výraz. (*Výn. ze dne 5. května 1893 č. 2333*)

§ 17.

Matrika zemřelých.

(*Form. č. 4.*)

Duchovní správce jest povinen zapisovati do matrik všechna příslušná úmrtí a pohřbení osob své osady.

Při zápisu do umrtní matriky má se řídit duchovní správce umrtním listem ohledacím od příslušného lékaře sepsaným. (*Dvor. dekr. ze dne 24. října 1788.*)

Zápis osob pohřešovaných možno vykonati do umrtní matriky, jen po soudním prohlášení dotyčné osoby za mrtvou, které ordinariat příslušnému faráři sdělí. (*Dekr. dvor. kanc. ze dne 28. března 1846.*)

Zápis osob, které nelze poznati, vykoná se dle úmrtního lístku na jméno neznámé, které však jen po soudním nálezu možno doplniti.

Zápis zemřelých koná se dle těchto rubrik:

1. Číslo postupné.

Základním pravidlem jest, že se má dáti číslo postupné každé zemřelé osobě, která na farní osadě zemřela, ať již na osadě byla pohřbena nebo ne.

Ve smyslu státním značí matrika zemřelých knihu, v níž zapisují se úmrtí na osadě udaná a není seznamem osob na tom či onom hřbitově pohřbených. O čísle postupném rozhoduje tedy místo úmrtí a ne místo pohřbení.

Jestliže osoba v jiné osadě zemřela a v jiné pohřbena byla, zapíše farář toho místa, kde osoba zemřela, úmrtí s číslem postupným a farář, který mrtvolu pohřbil, bez čísla postupného. V osmi dnech má farář toho místa, kde mrtvola jest pohřbena, zaslati faráři té osady, v níž osoba zemřela, úmrtní list ex offio. (*Výnos min. vnitra ze dne 10. srpna 1882 č. 16258.*)

Pozn. V Praze zachová se ten způsob, že úmrtní lístek donese se na faru, v jejímž okrsku osoba zemřela, farář zapíše úmrtí do své matriky s číslem postupným, lístek podepíše a pak odevzdá se faráři toho místa, kde mrtvola má býti pohřbena, farář ten zapíše úmrtí bez čísla pořadného.

Jestliže zemře na osadě evangelík, který na katolickém hřbitově pochován byl, jest povinen jej zapsati s číslem pořadným pastor do své matriky. (*Výn. minist. vnitra ze dne 16. srpna 1883 č. 8157.*)

Pozn. Jedná-li se o zápis mrtvoly neznámé, zapíše úmrtí ten farář, na jehož farnosti nalezena byla, podle ohledacího lístku s číslem postupným.

Děti mrtvě narozené dlužno zapisovati s číslem pořadným.

2. Rok, měsíc a den úmrtí a pohřbu.

Tuto rubriku dlužno přesně vyplniti dle ohledacího lístku, který má býti obecním úřadem vidován a dle potřeby popraven. Údati a napsati nepravá data jest trestné.

3. Místo úmrtí.

Tato rubrika obsahuje místo úmrtí, ne však obydlí zemřelého, tak že, kdyby někdo zemřel v nemocnici, nutno by bylo napsati číslo nemocnice, ne však číslo bytu zemřelé osoby.

V této rubrice zapisuje se místo, číslo domu, okres a hejtmanství.

4. Zemřelý.

V rubrice této zapisuje se jméno, příjmení, stav, bydliště a místo narození osoby zemřelé.

Při ženách nebo vdovách budiž udáno jméno, příjmení a stav manžela.

Při dítkách zapsati se má jméno, příjmení a stav rodičů jejich a rodiště zemřelého.

Úmrtí zemřelého pacholika do 24 let poznamená se též v matrice křestní, kde tento akt zapsán jest, za příčinou odvodu († 5. května 1901 zde).

Jestliže zemřelý pacholík se narodil na jiné farní osadě, jest povinen farář úmrtí dotyčnému správci du-

chovnímu v 8 dnech oznámiti, který úmrtí poznamená v křestní matrice. (*Výn. c. k. místodrž. 15. srpna 1870 č. 36416.*)

Za příčinou výkazů očkovacích radno zapsati úmrtí děvčat též poznámkou ve křestní matrice.

Jestliže se zapisuje na základě soudního výroku úmrtí osob zmizelých, anebo osob na jiné osadě zemřelých v matrice křestní, dlužno se při zápisu odvolati na datum a číslo úředního připsu.

Byla-li nalezena na osadě neznámá mrtvola, dlužno vyčkati, až soud jméno a ostatní okolnosti zjistí; zatím možno do matriky poznamenati: osoba neznámá.

Pozn. 1. Zemře-li dítko civilních manželů nebo manželů před pastorem oddaných, má se to dle instrukce episkop. česk. z 3. června 1868 v matrice poznamenati. (N. N. syn (dcera) civilně (před pastorem) oddaných manželů . . .)

Pozn. 2. Zemře-li manželka civilně nebo toliko před pastorem oddaná, má tato okolnost býti poznamenána slovy: N. N., rozená N. N., která byla civilně (v protestantském chrámě) oddána s N. N.

5. Náboženství.

Dle zákona ze dne 25. května 1868 nesmí farář odepřítí na katolickém hřbitově pohřbení nekatolíka, když rodina jeho má na hřbitově tom hrobku, nebo není-li ve vzkolí, kde úmrtí se událo, hřbitova té konfesse k níž zemřelý náležel, anebo jedná-li se o případ epidemie.

U osob, jichž náboženství zjištěno nebylo (mrtvoly nalezené), vyplní se tato rubrika slovem: „Neznámé“.

6. Pohlaví.

Rubriku tu dlužno vyplniti dle ohledacího lístku: mužské, ženské.

7 Stav.

Ženatý, vdovec, provdaná, vdova, svobodný, svobodná.

8. Věk.

Věk budiž udán podle let, měsícův a dní.

Pozn. Poněvadž udání věku na úmrtním lístku bývá dosti nespolehlivé, což může při odvodu zavdati příčiny k různému hledání, jest radno, aby farář při pacholcích vojenské službě povinných buď sám se podíval do svých matrik narozených, anebo dotyčného faráře na stáří se přeptal.

Úmrtí všech mužských osob až do 42 let, na osadě zemřelých, má farář příslušnému hejtmanství oznámiti. (*Výn. minist. zemské obr. 4. září 1888 č. 4698.*)

9. Místo pohřební.

Ve farnosti, kde jest více hřbitovů (filiální hřbitovy), dlužno vždy zevrubně udati jméno místa hřbitova. Radno jest též poznamenati oddělení a číslo hrobu.

Pozn. 1. Aby mrtvola z jedné osady do druhé převezena býti mohla za příčinou pohřbení, jest nutno dovození hejtmanství nebo magistrátu, jak již výše praveno.

Pozn. 2. Místo pohřební na katolickém (konfessionálním) hřbitově má právo vykázati farář. (*Zemská vláda ve Slezsku 28. ledna 1887 č. 20.*)

10. Nemoc a způsob smrti.

Tato rubrika vyplní se dle ohledacího lístku s číslem a jménem toho lékaře, který lístek vydal.

Jestliže smrt byla záhadná anebo násilná, poznamená farář právní prohledání s datem a číslem.

11. Jméno pochovávajícího kněze čili svědka pohřbu.

Do této rubriky podepíše se kněz, který pohřeb vykonal. Při samovrazích, jimž církevní pohřeb byl odepřen, a při mrtvě narozených napíše do této rubriky farář jméno hrobařovo.

12. Byl-li zemřelý kdy a od koho zaopatřen.

Pozn. 1. Rubriku tu předpisuje římský rituál.

Pozn. 2. Jestliže matrika nevystačí, aby v ní zapsány byly všechny akty až do konce roku, napíše farář při posledním aktě počet výkonů číslicemi i písmenami do tyčného roku a pokračuje v nové matrice, ne však jedničkou počínaje, nýbrž v číslech pokračuje. (*Výnos c. k. minist. vnitř. 3. ledna 1884 č. 10211*)

§ 18. Formuláře.

Form. č. 1.

Slavné

N. E.

c. k. okr. hejtmanství v

Dne 25. února t. r. byl pohřben na zdejším katolickém konfessionálním hřbitově Jan Kusý, kupec ve Velpršicích. Poněvadž zemřelý byl protestantem, byl povolán

evangelický pastor pan Karel Čech z Plzně, jež v účtě podepsaný před pohřbem žádal, aby svoji pohřební řeč vykonal v domě smutku a ne na hřbitově u hrobu. Než přes to dotyčný pán konal řeč na hřbitově, který jest katolický a ve smyslu zákona státního konfessionální. Poněvadž pan pastor tím provinil se proti výnosu c. k. minist. kultu a vyučování ze dne 7. července 1879 č. 7196., žádá v účtě podepsaný, aby sl. c. k. okr. hejtmanství ve smyslu výše uvedeného výnosu zakročilo a pro budoucnost podobné věci zamezilo.

Farní úřad ve Velpřicích, dne 26. února 1902.

S. L.

Josef Kazda,
farář.

Formulář č. 2.

N. E.

Slavné c. k. okresní hejtmanství

v Něm. Brodě!

Dne 2. května t. r. pohřben byl na církevně posvěceném hřbitově v Humpolci Alois Jelínek, tovární dělník z Humpolce. Když tělo vloženo bylo v hrob a vp. Jan Kučera, kaplan zdejší, v liturgickém rouchu od hrobu odcházel, vystoupil pan Karel Štunc, předseda spolku „Sociálních demokratů“ v Humpolci, bytem tamtéž č. p. 213 a konal dlouhou řeč u otevřeného hrobu ve smyslu svých zásad. Poněvadž p. K. Štunc předepsaného svolení od v účtě podepsaného si nezaopatřil, ano byv kostelníkem zdejší Janem Čapkem na rozkaz fungujícího velebného pána upozorněn, že počíná si nezákonně, ničeho nedbal a přes to v řeči své pokračoval, žádá v účtě podepsaný, aby

ve smyslu výnosu c. k. min. kultu ze dne 7. července 1879 č. 7196 bylo proti p. K. Štuncovi zakročeno.

Děkanský úřad v Humpolci, dne 3. května 1902.

S. L.

P. Josef Holec,
děkan.

Formulář č. 3.

1 K.

Slavné c. k. okresní hejtmanství

v Benešově!

Dle přiloženého úmrtního listu zemřela v Benešově dne 1. května 1902 Anna Koudelková, choť kupce v Benešově na zápal mozku. Poněvadž zesnulá vyslovila před svojí smrtí přání, aby pohřbena byla podle otce a matky v rodinné hrobce ve Voticích, prosí snažně v účtě podepsaný, aby tento převoz mrtvolky byl laskavě povolen a potřebný průvodní pas vydán.

V Benešově, dne 1. května 1902.

Alois Koudelka,
kupec čp. 41.

Form.
K n i h a

Číslo postup.	Rok, měsíc a den		Místo úmrtí, číslo domu, okresní soud, okr. hejtmanství Okres a hejtmanství Smíchov	Zemřelý
	úmrtí	pohřbu		Jméno, příjmení; stav a bydliště (při chlapečích rodiště); při dítkách jméno a příjmení, stav rodičů; při ženách a vdovách jméno, příjmení a stav muže.
137	1901 10 září	12	Radlice, č. 14	Kupšovský Václav, rolník v Radlicích, manžel Anny; rozený v Mníšku okres Zbraslav.
138	20 září	22	Radlice, č. 21.	Královská Anna, choť Královského Václava, místra řeznického v Radlicích, rozená z Prahy 315-III.
139	23 září	25	Radlice, č. 93.	Kumela Jan, manž. syn Kumely Karla, slévačského dělníka a Marie; roz. v Radlicích.
140	?	1 října	Radlice, č. 105.	Mrtvola neznámého žebráka.

Tomu svědčí

č. 4.
zemřelých.

Katoletké	Náboženství		Pohlaví	Věk	Místo pohřbení	Nemoc, způsob smrti dle vysvědčení ohledacího s běžným číslem, při náhlé a násilné smrti právní ohledání	Jméno pochovávajícího kněze či svědka pohřbu, když se bez církevního výkropu dál	Byli-li, kdy a od koho zemřelý svátostmi zaopatřen? Nebyli-li zaopatřen, proč?
	Katoletkého	Nekatoletkého						
katoletké	—	—	mužské	45	Radlice	Rakovina žaludku I č. 137 Dr. Špaček J.	Josef Raab, farář.	Zaopatřil Jan Kubát, kaplan 1./9 1901.
katoletké	—	—	ženské vdaná	59	Radlice	Mrtvice, I. č. 138 Dr. Špaček J.	Jan Kubát, kaplan.	Repente obiit: non provisa.
katoletké	—	—	mužské	14	Radlice	Katarh střev. I. č. 139. Dr. Krása K.	Jan Kubát, kaplan.	
katoletké	—	—	svobodný	70	Radlice	Marasmus I. č. 140. Dr. Špaček J.	Josef Raab, farář.	

Josef Raab, farář.

OBSAH:

1. Kompetence farářova ve příčině pohřbu	5
2. Kdo má právo na církevní pohřeb a kdo jest z toho práva vyloučen?	11
3. Vystavení mrtvoly v kostele	17
4. Jaké právo má farář vzhledem ke zpěvu při pohřbech	18
5. Kdo jest oprávněn ustanoviti hodinu pohřbu a cestu, kterou se bude pohřební průvod ubírat?	19
6. Zvonění při pohřbech	20
7. Pohřební řeči na konfessionálním hřbitově	21
8. Pohřeb sebevrahů	22
9. Pohřeb osob osob v souboji padlých	24
10. Prohlídka a pohřeb samovrahů	25
11. Pohřeb popravených	26
12. Pohřbívání jinověrců na konfessionálním aneb církevně posvěceném hřbitově	27
13. Obdukcce mrtvol	28
14. Převoz a exhumace mrtvol	28
15. Spalování mrtvol	29
16. Výtržnosti při pohřbu	31
17. Matrika zemřelých	32
18. Formuláře	37

Fr. Vymazala

Lidová učebnice němčiny

jest dnešní doby nejlepší spis k naučení se **v krátké době** německé řeči. **Velice snadný a každému pochopitelný postup v učení.** Nevázaný výtisk za K 1.40, váz. za K 1.90, franko poštou o 10 h více, kdo obnos **předem** zašle. Na skladě též u všech knihkupeců, zvláště ale v nakladatelství firmy

JAN KOTÍK,

knihkupec na Smíchově.

■ Při kupování dej každý bedlivý pozor na hořejší titul knihy a odmítni jiný spis pod pod. názvem. ■

Rusky =

naučí se každý **snadno a dobře**,
kdo si koupí výbornou novou učebnici
F. VYMAZALA: **LIDOVÁ UČEB-
NICE RUŠTINY PODLE ME-
THODY NEJLEPŠÍCH VĚT.**
Cena neváz. K 1·80, váz. K 2·30, po-
štou o 10 hal. více, kdo peníze **předem**
pošle na adresu: _____

Nakladatel **JAN KOTÍK**, knihkupec,
Praha - Smíchov.

Praktické pokyny O domovském právu.

Populární poučení o tom, co domovské právo
jest a jak možno si je zaopatřiti.

Napsal ThC. **Jan Pauly**, kaplan na Smíchově.

Cena **30 h**, franko poštou 40 h, kdo předem
pošle obnos nejlépe pošt. poukázkou na adresu:

Knihkupectví J. KOTÍK na Smíchově.

Písně a modlitby

pro katolickou mládež školní

jest vhodným dárkem pro děti.

Obsah 177 stran. Cena výtisku pěkně
vázaného **15 kr.**, se zlatou ořízkou a
v elegantní vazbě **25 kr.**, franko poštou
o 5 kr. více — Na deset objednaných
exemplářů jedenáctý **zdarma.**

Dostati lze u

Jana Kotíka,

knihkupee na Smíchově.

Nákladem našim vyšlo :

Vánoční hry

představující biblické události z doby narození Ježíše Krista

v sedmi živých obrazech a pěti dějích.

Upravil

JAN PAULY,

kandidát dokt. bohosloví a kaplan na Smíchově.

Hudbu a zpěvy složil

Fr. Picka,

sbormistr Národního divadla v Praze.

(S povolením k. a. Ordin. v Praze ze dne $\frac{1}{12}$ 1900 č. 12.261.)

— Cena 32 h, poštou franko 40 h. —

Nakladatel **JAN KOTÍK** knihkupec,
Praha-Smíchov.

Naše příjmení

Studie ku poznání příjmení československých, s ukázáním jejich hojnosti, rozmanitosti a namnoze zvláštního rázu a s pokusem o vysvětlení jich původu a smyslu.

Sepsal a abec. ukazovatelem opatřil

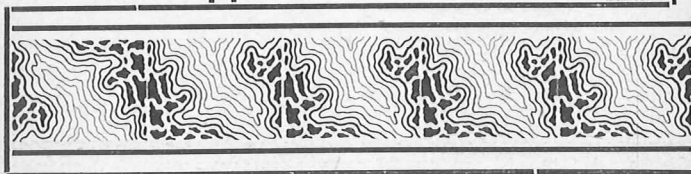
ANT. KOTÍK.

Cena této objemné a zajímavé knihy jest 4 koruny.

Nakladatel

JAN KOTÍK,

knihkupec na Smíchově.

Veledůst. duchovenstvu doporučujeme co nejvře-
leji právě vydaný **velmi užitečný** spis, nazvaný:

PARVA COLLECTIO RITUUM

EX BENIGNA VENIA S. SEDIS APOSTOLICAE
RETINENDORUM IN ADMINISTRATIONE
SS. SACRAMENTORUM QUIBUS ACCEDUNT IN
EXEQUIIS CUM BOHEMICIS ET GERMANICIS
PRECIBUS, CONTINENS RITUS IN CURA ANI-
MARUM SAEPISSIME OCCURRENTES,

QUIBUS ADEST

APPROBATIO SUPERIORUM.
E MANUALI RITUUM PROVINCIAE PRAGENSIS

EXTRAXIT

P. J. SVOBODA,
SACERDOS ECCLESIASTICUS.

Cena váz. výt. **K 2.—**, franko poštou **K 2:20.**

Objednati lze nejlépe pošt. poukázkou u nakladatele

JANA KOTÍKA,
knihkupce v Praze na Smíchově.

REV15

ÚK PrF MU Brno

3129S03702